

HEDESELSKABETS TIDSSKRIFT

Oplag: 19.800

Nr. 1

15. januar

74. årg.

UDGIVET AF DET DANSKE HEDESELSKAB

1953

naar og hvor
De ønsker det
fra

DVI

VANDINGSANLÆG

-omgaaende Levering

-forlang Brochure,

DANSK VANDINGS INDUSTRI
PROJEKTERING . FABRIKATION
INGENIØR HOLGER ANDERSEN
SNOGHØJ FREDERICA . TELEFON ERRITSØ 125

*De danske Mejeriforeningers
Fællesorganisation*

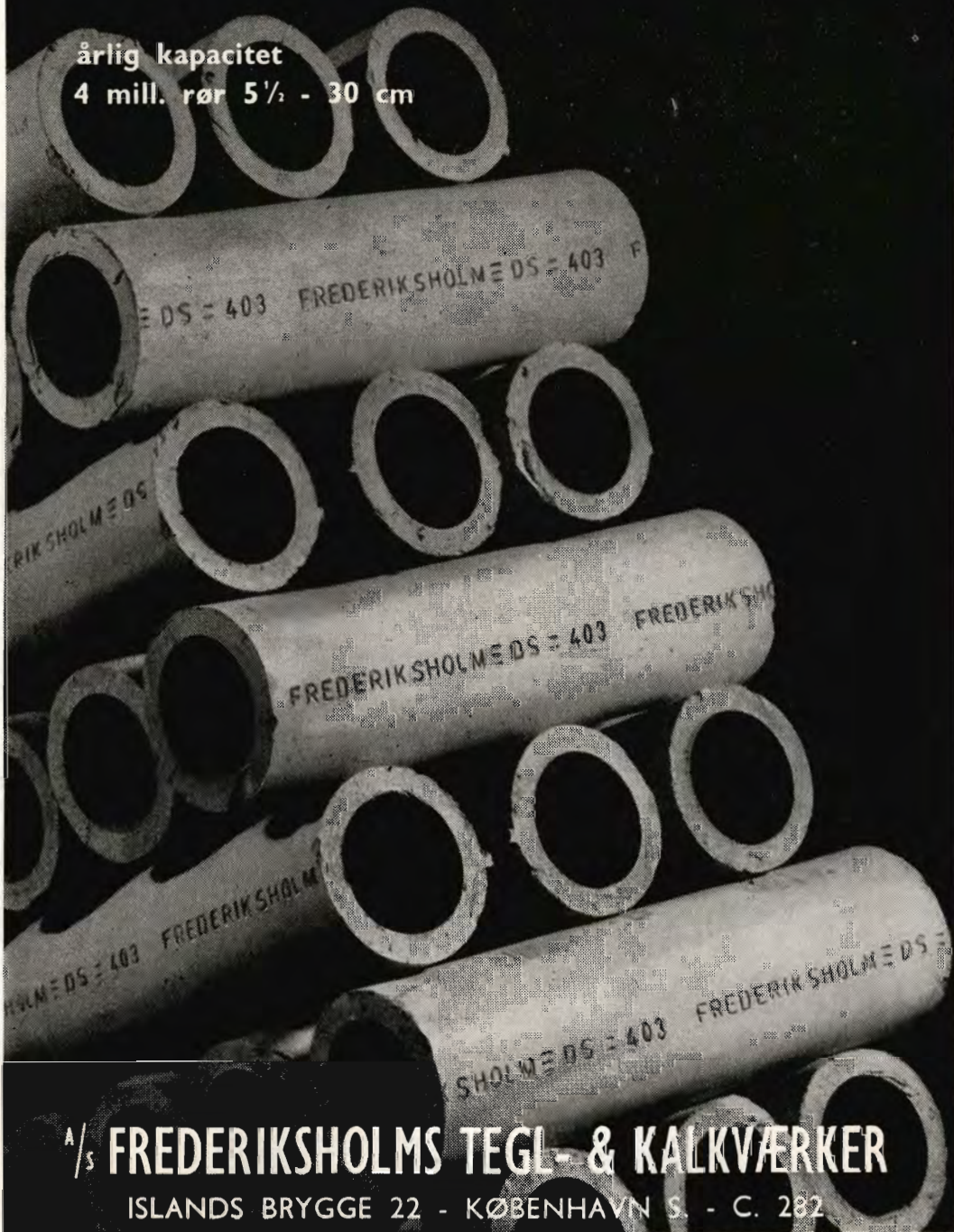
SEKRETARIAT OG ADMINISTRATION
MEJERIKONTORET
RAADHUSPLADSEN 3 · AARHUS

Drænrør

efter Dansk Standard

årlig kapacitet

4 mill. rør $5\frac{1}{2}$ - 30 cm

FREDERIKSHOLMS TEGL- & KALKVÆRKER

ISLANDS BRYGGE 22 - KØBENHAVN S. - C. 282

HØJSLEV TEGLVÆRKER A/S

Prima, røde drænrør

i størrelse fra 2 til 15 tommer . Indhent tilbud Tlf. Højslev 3

Jydsk Skovfrø

Løndal pr. Addit - Tlf. Burgårde 6 u

Frøindsamling i godkendte og udvalgte bevoksninger
Alt frø leveres med angivelse af afstamning og spireevne
Klængning og opbevaring for skovdistrikter

Prisliste sendes på forlangende

Kaas- Briketter

Hovedforhandler:

Nordjyllands

Kulkompagni

Nørresundby

Telf. 4227 . 4228

Fabrik: Kaas

Telf. Kaas 11

Mejeriernes og Landbrugets ULYKKESFORSIKRING

Telefon Minerva 350
Gensidigt selskab

Ansoarsforsikring

Vester Farimagsgade 19
København V.

Automobilforsikring

Ellidshøj Kridt- og Kalkværk

n/ E. M. Christiansen, Aarhus

Telefon Ellidshøj 4 og Aarhus 7312

Fabrikation af jordbrugskalk samt foderkridtmel

HAMMERUM HERREDS

Spare- og Laanekasse

Herning - Telf. 10 . 314

Østergade 6

Kontortid: 10-12,30 og 14,30-17

Løve Garn

Aktieselskabet Holger Petersen

Købmægergade . København K.

AERGLIT

DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

Hedeselskabets Tidsskrift

Nr. 1

15. januar 1953

74. årg.

Indtrædende medlemmer indtegnes hos selskabets forretningsførere. Medlemsbidraget er enten årlig mindst 5 kr. eller en gang for alle mindst 100 kr. Større bidrag modtages gerne. Tidsskriftet udgår ca. 16 gange årligt og sendes uden vederlag til selskabets medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg. Annoncepris 50 øre pr. mm. Oplag 19.800 eksemplarer.

Indhold: En hilsen. — Ved årsskiftet. — Jens Hørlück, Skodborg. — Dræningsudgifter kontra skat. — Litteratur: Den danske husmand. — Det norske Myrselskap. — Nye plantagearealer. — I få ord.

Ved nytårskuren overbragte formanden for bestyrelsen Hans Majestæt kongen, hedeselskabets høje protektor, selskabets bedste ønsker for 1953.

Formanden gav samtidig udtryk for selskabets deltagelse i den sorg, der har ramt kongehuset ved dronning Alexandrines død.

Kong Frederik d. IX takkede og pålagde formanden at bringe selskabets medlemmer en hilsen med gode ønsker for det nye år.

Ved årsskiftet

I hedeselskabets årsberetning for 1950—51 blev der gjort opmærksom på, at det egentlige landbrugsareal i Danmark siden 1939 — ifølge den officielle statistik — var formindsket med henved 120 000 ha eller med gennemsnitlig ca. 10 000 ha om året tiltrods for, at der i samme tidsrum blev indvundet betydelige arealer af nyt land ved landvindingsarbejder og ved kultivering af hidtil uudnyttede hede- og mosearealer.

Denne alvorlige kendsgerning har vakt opmærksomhed, og interessen for at imødegå følgerne heraf er øget.

Tabet af landbrugsjord skyldes først og fremmest byernes vækst — det skyldes både købstæderne, stationsbyerne og landsbyerne — men tillige beslaglægges der hvert år landbrugsjord til nye veje, vejudvidelser, sportspladser, flyvepladser o. s. v. Forholdet er jo yderligere det, at størsteparten af den agerjord, der går tabt omkring byerne, er af god beskaffenhed, i hvert fald er der altid tale om jord i gammel kultur, medens mange af de nydyrkede jorder, der kommer til, er af ringere beskaffenhed.

Denne udvikling, der ikke kan standses, måske næppe begrænses, og som på længere sigt kan få alvorlig betydning for landets økonomi, kan imødegås dels ved at søge udbyttet pr. arealenhed forøget, dels ved at skabe ny landbrugsjord til erstatning for det tabte.

Hidtil har det ved rationalisering af driften, d. v. s. mere planmæssig udnyttelse af arealerne, hensigtsmæssig dræning, kalkning og gødskning, anvendelse af mere yderige sorter og stammer, effektiv sygdomsbekæmpelse m. m., været muligt trods arealindskrænkningen at højne udbyttet fra år til år. For 1952 er høstudbyttet nu opgjort til 135,7 millioner afgrødeenheder, det største der nogensinde er opnået. Denne kendsgerning — af helt afgørende betydning for landets økonomi og befolkningens levestandard — er der grund til at nævne med stor anerkendelse overfor danske landbohjem.

Der er ingen tvivl om, at vi kan nå endnu videre ad den vej, og at anstrengelserne herfor vil blive fortsat, men der er dog som bekendt sørget for, at træerne ikke vokser ind i himlen, og før eller se-

nere vil praktiske og økonomiske forhold sætte en grænse for udbyttet pr. arealenhed.

Vi må derfor i endnu højere grad end hidtil se os om efter muligheder for tilvejebringelse af ny landbrugsjord til erstatning for det, der går tabt, og vi må i denne forbindelse tage i betragtning, at de betydelige landbrugsarealer, vel 4—5000 ha, der gennem en lang årrække hvert år er taget ind fra lyngheden, ikke fortsat kan indvindes, fordi heden slipper op.

Hvilke muligheder har vi fremefter for indvinding af ny landbrugsjord? Efter de af hedeselskabet gennem en årrække foretagne undersøgelser af den tilbageværende del af heden, kan vi med nogenlunde sikkerhed regne med, at et areal på ca. 75 000 ha af den tilbageværende hede vil være egnet til landbrugsmæssig udnyttelse. Vi har betydelige arealer af naturlig frugtbar, men vandlidende og derfor lidet produktiv jord liggende især langs fjorde, kyster og åløb. Vi har endnu ret store ukultiverede moser, og vi har betydelige afgravede mosestrækninger både fra sidste og forrige verdenskrig, der henligger i samme tilstand, som da tørvegravningen ophørte — skæmmende for omgivelserne og i uproduktiv tilstand. Der foreligger altså indadtil betydningsfulde opgaver, hvor landvindingsloven og grundforbedringsloven giver et fortrinligt økonomisk grundlag for fortsat arbejde for indvinding af ny landbrugsjord. Men forholdene kræver, at vi derudover i højere grad end hidtil interesserer os for landvindingsmuligheder ved tørlægning af vandarealer. For nogle måneder siden har hedeselskabet påbegyndt udarbejdelse af en oversigt over de vandområder i fjorde og langs kyster, hvor det på forhånd må skønnes teknisk muligt og — under forudsætning af tilfredsstillende jordbundsforhold — tillige økonomisk forsvarligt at søge gennemført indvinding af nye landbrugsarealer.

Når denne oversigt om kort tid er udarbejdet, vil den blive forelagt for landbrugsministeriet med anmodning om støtte til, at jordbundsforholdene i disse vandområder gøres til genstand for en grundig undersøgelse.

Som et eksempel på hvilke betydningsfulde opgaver, det her drejer sig om, kan nævnes Venø Bugt, hvor hedeselskabet efter anmodning fra Struer byråd og de bugten iøvrigt omliggende kommuner og med støtte tillige fra landbrugsministeriet har undersøgt

jordbundsforholdene i den gennemgående 6 meter dybe bugt. Det drejer sig her om et areal på 8300 ha, hvor den overvejende del af jordbunden består af dyb, kalkholdig dynd og klæg og den øvrige del af ler eller en blanding af ler, dynd og sand, idet kun et mindre areal er ren sandjord, altså som helhed særdeles frugtbar jord.

— — —

Hedeselskabet har atter haft et godt arbejdsår, hvor det på selskabets forskellige virkeområder er lykkedes i stort omfang at gennemføre betydningsfulde opgaver.

Der er intet, der tyder på, at selskabets opgaver fremefter bliver mindre omfattende eller mindre betydningsfulde end hidtil — tværtimod.

Fremtidens opgaver på det landøkonomisk-kulturtekniske område vil stille store krav, og selv om heden svinder, bliver plantningsvirksomhedens opgaver, selv om de i nogen grad ændres, ikke mindre omfattende og betydningsfulde. Der vil af gode grunde i tiden fremefter ikke som hidtil blive anlagt store nye hedeplantager, men pleje og udnyttelse af plantagerne, der vokser frem, og fornyelse efter hugst, stiller langt større krav end det oprindelige anlæg, og dertil kommer, at småplantninger, læ- og hegnsplantninger til direkte gavn for landbruget forhåbentlig og formentlig fremefter vil blive udført i stigende omfang.

Det danske Hedeselskabs væsentligste formål er at være til rådighed for landbruget og hedeskovbruget i arbejdet for øget produktion. Vi glæder os over, at både landmænd og plantningsmænd i stigende omfang gør brug af den bistand, selskabet kan yde.

Ethvert arbejde, der skaber produktiv beskæftigelse og dermed øget produktion og bedre levevilkår for mennesker, vil altid, men ikke mindst under de nuværende forhold, være til samfundsgavn.

Vi takker selskabets mange tjenestemænd og medarbejdere for deres virksomhed for selskabet i det forløbne år, og denne tak retter vi også til selskabets forretningsførere og sognetillidsmænd.

Chr. Lüttichau.

Niels Basse.

Jens Hørlück, Skodborg

1879—1952

For mange kom det ret uventet, og der blev så stille, da vi hørte, at *Jens Hørlück* var sovet ind.

Født i Rurup ved Toflund. Oplært ved landbrug og mølleri, og efter at have været på høj-, handels- og landbrugsskoler købte han i 1905 den kgl. frigård i Skodborg, og drev denne op til et mønsterbrug, hvor mange unge fra hele landet kom, holdt af at være og fik lært meget.

I kampårene, før de fik forsamlingshuset, samlede han unge og ældre fra by og egn i sine stuer, og her drøftede de tidens spørgsmål og sang danske og sønderjydske sange, så tekst og toner fandt varig plads i de enkeltes hjerter.

I jordkampens tid stod såvel han som grev Schack i bestyrelsen for det gamle nordslesvigske »Landeværn. I afstemningstiden tog han stærkt del i arbejdet i II Zone for at vore landsmænd dernede også kunne opnå at stemme sig hjem til Danmark, og lige til det sidste havde arbejdet blandt vore landsmænd i Sydslesvig hans varme og udelte interesse.

Hørlück var medlem af Haderslev amtsråd i 28 år, formand for Skodborg sogneråd i 17 år. I en lang årrække formand for Skodborg sogns sparekasse. Medindbyder i 1919 til stiftelse af A/S Plantningselskabet »Sønderjylland« og i bestyrelsen til sin død. Repræsentant i Det danske Hedeselskab fra genforeningen, og i de sidste åringer tillige i selskabets bestyrelse.

Fra mange andre sider blev der lagt beslag på hans store kendskab til egne og mennesker, og dette kom vel til at give sig det rigeste udslag i hans mangeårige arbejde som medlem af Statens Jordlovsudvalg.

Men bedst var Jens Hørlück hjemme på gården i Skodborg, hvor

han sammen med fru Anna Hørlück, født Bundsgaard, udbyggede et sjældent smukt, harmonisk og gæstfrit hjem.

Her var hjælpsomheden sat i højsædet. Hertil er gennem de mange år kommen folk fra alle samfundsklasser i tusindvis for at spørge om råd og hjælp og lytte til de kloge, velmenende svar, de fik, og nu Jens Hørlück ikke er mere, vil de mange utalte i taknemlig erindring mindes denne Sønderjyllands store, gode søn.

Kr. Fromsejer.

Dræningsudgifter kontra skat

Af J. Alsted.

Hvis man har en nogenlunde nær tilknytning til de grundforbedringsarbejder, der udføres her i landet, kan man ikke undgå at have bemærket en ret voldsom svigtende interesse for disse arbejder i løbet af det sidste år eller nærmere halve år.

Der er i og for sig opgaver nok, der trænger til løsning, og konjunkturerne for landbruget er endnu ikke undergået så store ændringer i ugunstig retning, at man kan lægge skylden for den svigtende interesse her.

Ændringer i grundforbedringsloven har bevirket, at tilskudet er nedsat fra 50 % til 33 % af udgifterne til rør og arbejds løn, hvilket naturligvis i sig selv må være en faktor, som vil tvinge arbejdet nedad af den simple grund, at en del af de dyreste arbejder opgives, fordi rentabiliteten svigter.

Det er imidlertid heller ikke her, man skal søge hovedårsagen til nedgangen i arbejdet, men den skal søges i den sensation, der er skabt om skattepolitikken, idet skattemyndighederne i den sidste tid med stigende interesse har vendt blikket imod grundforbedringsarbejderne som et forsømt skatteobjekt.

Det skal straks siges, at mange landmænd gør sig skyldig i den misforståelse, at det fra staten udbetalte tilskud til grundforbedringsarbejdet lægges til den øvrige skattepligtige indkomst og derved »løfter« den samlede indkomst et trin eller to op ad den progressive skatteskala.

Det skal imidlertid slås fast med tretommersøm, at *statstilskudet er skattefrit*, så af den grund kan man frit tage imod det.

Det, skattemyndighederne er interesserede i, er ikke tilskudet, men de beløb, som landmanden selv udreder til arbejdet.

Levering af kunstgødning til brug i foråret 1953.

Forbruget af kunstgødning androg i 1951-52 ca. 1,2 mill. tons og der er gjort udvej for at fremskaffe ca. 1,3 mill. tons til brug i 1952-53, men rettidig levering kan kun forventes, såfremt alle, der endnu ikke har taget gødningen hjem, gør dette så snart deres leverandør kan levere den.

Kun på denne måde kan de overfyldte gødningspakhuse aflastes således, at der bliver plads til nye tilførsler hvilket er en betingelse for, at ovennævnte forsyninger ikke kommer for sent frem til anvendelse i foråret.

**De landmænd, der følger vort råd,
undgår de ærgrelser og tab, som en
for sen levering forvolder.**

Dansk Andels Gødningsforretning. E. Lunding ¹/_s.

Det danske Gødnings-Kompagni ¹/_s.

SKOVFRØKONTORET

Dansk Brandforsikringsselskab

af 1904 - gensidigt selskab. „VERMUND”

Bygninger og løsøre.
Virkefelt hele landet.

Hovedkontor: Banegaardsplads 4, Aarhus.

Forsikring skal man ha'..

BALTICA

Frøaviscentret

HUNSBALLE

Holstebro - Tlf. 533

Frøavl og frøhandel

Aktieselskabet

GYRO

Skive Jernstøberi
og Maskinfabrik

Andels-
Klædefabriken

Grindsted

Telefon 20

A. Philipsen & Co

Sct. Mathiasgade 58 . Viborg

Elektriske anlæg

Vandværksanlæg

Telefon 173 og 174

Viborg Papir-Comp.

Papir & papirvarer en gros.
Bogtrykkeri.
Kontorforsyning.

Sct. Mathiasgade 31—33.
Tlf. Viborg 802—803.

Viborg Andels- Svineslagteri

vore udsalg bring. i erindring

Telef. 137 og 779

H. Theut

VIBORG - Tlf. 1559 . 1560

Brunkul - Mergel - Kalk

Midtjydsk Brunkul Industri

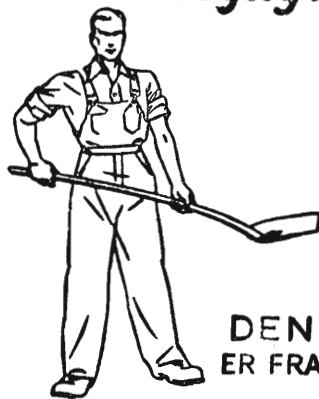
Tlf. Kølkevej 28 x

Katrinebjerg Teglværk

Tlf. Hejnsvig 17

Mursten - Drænrør

Den er rigtig!

DEN
ER FRA

Zinck

GODT-
HAAB

Til alle slags bygninger

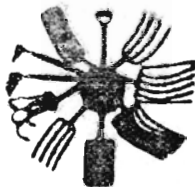
DANSK

ETERNIT

TÆG- OG VÆGBEKLÆDNING

DANSK ETERNIT FABRIK A/S
AALBORG

SALGSKONTOR:
KAMPMANNSGADE 2 . KBHVN.V
TELEFON: CENTRAL 3785

Aktieselskabet

BRØDRENE BRINCKER

Grelsdals Hammerværk pr. Vejle - Grundlagt 1867

Specialitet: Tørvegreb, tørvespader, drænværktøj, lyngleer

Alle slags grebe, forke, spader, roehakker, hostleer
og haverebskaber leveres med fuld garanti

Udfører en mand således dræning for 4000 kr., får han ca. 1000 kr. i statstilskud, og resten 3000 kr. betragtes som skattepligtig indkomst, dersom formuen ikke er gået tilsvarende tilbage.

I mange år er disse 3000 kr. af landmanden betragtet som en driftsudgift, og af skattemyndighederne som regel tolereret som sådan, men riget fattes penge, så man er begyndt at interessere sig for disse beløb, hvilket resulterede i den meget omtalte sag fra Hjørring amt, hvor man forlangte grundforbedringsudvalgets protokol udleveret. Det var jo en godbid af første rang, gennem hvilken man kunne efterspore formastelige skattelovbrydere, for det står i skatteloven, at disse beløb er skattepligtig indkomst, følgelig er de »lovbrydere«, selv om det har været i god tro og som regel tolereret af ligningsmyndighederne.

Hvad er da ret og rigtigt i det i økonomisk henseende ikke ubetydelige og i psykologisk henseende væsentlige, spørgsmål?

Det kan vist, som så meget andet, besvares med et »både — og«.

Hvis vi lige ser på skatteligningen i praksis, kan man godt gå ud fra, at langt de fleste landmænds skattepligtige indkomst fremgår af regnestykket: Privatforbrug $+$ eller $\div$ formuefremgang eller tilbagegang = skattepligtig indkomst, hertil lægges så beløb, som repræsenterer »udskejelser« af forskellig art, såsom større maskinindkøb — byggeri — købesum for jord eller gård til sønnen udover ejendomsskyldværdien, og her placeres så også udgiften til grundforbedring.

Er det nu også rigtigt, at denne udgift skal placeres her og altså indgå ubeskåret i indkomsten? næppe altid.

Man må erindre, at en meget stor del af de arealer, der drænes, tidligere er drænet og nu skal omdrænes, fordi de gamle systemer er gået ud af drift af den ene eller anden årsag, jorden kan have sat sig uensartet, rørene kan være stoppet med tudser eller sand eller okker, og rørene kan være kittet sammen, så vandet ikke kan komme ind i rørene.

Disse kalamiteter kan ordnes med en større eller mindre reparationsudgift, som ingen ville drømme om at lægge til indkomsten, men som alle vil betragte som en vedligeholdelses- og derfor driftsudgift. Den bliver stor eet år og nul en lang årrække, for man må huske på, at et sådant anlæg, som ligger 1 m eller mere i jorden, ikke kan vedligeholdes som et hus eller en maskine, hvor man kan se skavankerne og rette dem med lidt murerarbejde hist og her og en ny reservedel. Skavankerne ved et drænanlæg opstår umærkeligt og oftest over et langt åremål, og pludselig en dag går den ikke længere, der skal en større udgift til.

Når en sådan større udgift skal til, er det naturligt og både pri-

vatøkonomisk og samfundsøkonomisk klogt at overveje, om man ikke for een eller anden merudgift skal *udvide* eller *forbedre* drænanlægget.

Man må utvivlsomt i dette tilfælde have ret til at sige som så:

Den del af udgiften, som repræsenterer vedligeholdelsesarbejdet, er *skattefri*, og den del, der repræsenterer udvidelse eller forbedring, er *skattepligtig*.

Dette ræsonnement vil i al fald falde i tråd med betragtninger for bygningernes vedkommende, hvor udgiften til udvidelse og forbedring er *skattepligtig*.

Reparerer en mand sit tag, er det driftsudgift, lægger han nyt og bedre tag på, vurderes forbedringen, og denne er *skattepligtig*, medens resten er *skattefri* vedligeholdelse.

Dersom man rørlægger grøfter, må de samme synspunkter kunne gøres gældende. Grøften, som hidtil har skullet renses og holdes vedlige årligt for et eller andet beløb, forsvinder, fordi man tager en stor eengangsudgift. En del af denne eengangsudgift er kapitaliseret årlig driftsudgift, som må være *skattefri*, medens resten af udgiften er forbedringer, som er *skattepligtig* på samme måde som ovenfor.

Ved aldeles nye anlæg må man erkende, at det er en kapitalanbringelse i nyanlæg (forbedring), som må beskattes på lige fod med andre anlæg af lignende art, såsom bygninger, maskiner, som over indtægten optages som formue efter sin fulde værdi, og som derefter afskrives over et vist kortere eller længere tidsrum.

Lad os følge eksemplet, hvor manden nydræner for 4000 kr. og får 1000 kr. i statstilskud, hvordan går det ham?

Det kan jo tænkes, at manden overvejer, om han skal dræne, og det vil da ofte gå sådan, at han lader være, fordi han tror, at han skal betale skat af tilskudet, hvilket altså er forkert.

Det rigtige forhold er, at hvis manden kan få 3000 kr. tilovers af årets indtjening, kan han vælge mellem

- 1) at sætte dem i banken,
- 2) at bruge dem til dræning.

Vælger han 1), går beløbet ind i formuen som fremgang og lægges til privatforbruget, hvorefter man får den *skattepligtige* indkomst, og efter den tid skal der betales formueskat af beløbet, hvis formuens størrelse iøvrigt betinger det.

Vælger han 2), kan han dræne for 4000 kr., og de 3000 kr. går ind i indkomsten, ligesom i første tilfælde, men fra det særlige specifikationsskema, som følger selvangivelsen, forsvinder de 3000 kr. igen i løbet af 10 år samtidig med, at der årligt trækkes 300 kr. fra privatforbruget, førend den *skattepligtige* indkomst fremkommer:

Vi kan tage et konkret eksempel for en tænkt mand (forsørger uden børn).

Indtægt 6000 kr. Nulpunkt i tillægs- og fradragsskala 4000 kr. — 50 % nåes ved 9000 kr. — ligningsprocent 6. Statsskat efter satserne for 1951—52 — ekstraintægt i eet år 3000 kr., formue 30 000 kr.

Vi får da i tilfælde 1), hvor de 3000 kr. sættes i banken:

	Indkomst	Formue	Indtægt Kommune- skat ca.	Indt. Statsskat ca.	Formue	Skat ialt ca.
1. år	9000	33 000	795	828	41	1664
2.—10. år..	6000	33 000	388	316	41	745
	I perioden ialt					8369

Hvorledes går det så, hvis manden, i stedet for at sætte pengene i banken, dræner for dem?

1. år	8700	30 000	764	746	29	1539
2.—10. år..	5700	30 000	363	256	29	648
	I perioden ialt					7371

Hvorledes går det ham, der vil holde de 3000 kr. uden for myndighedernes viden?

I 10 år	6000	30 000	382	316	29	727
	I perioden ialt					7270

Resultatet bliver, at han, der dræner, i den omhandlede periode slipper 998 kr. billigere i skat end ham, der sætter pengene i banken, samtidig med at han skattefrit af staten får foræret 1000 kr. til at udføre produktivt arbejde for.

Han, for hvem det lykkes at holde myndighederne i uvidenhed, slipper 101 kr. billigere i skat end ham, der søger tilskud, men går samtidig glip af de 1000 kr. fra staten, samtidig med at han løber den risiko at blive opdaget og knaldet.

Hvorledes stiller sagen sig for en større gård med f. eks. en normalindtægt på 16 000 kr., formue 50 000 kr., som et år tjener 10 000 kr. ekstra?

Sætter han dem i banken:

	Indkomst	Formue	Indkomst Kommune- skat ca.	Indk. Statsskat ca.	Formue	Skat ialt ca.
1. år	26 000	60 000	2255	5910	174	8339
2.—10. år..	16 000	60 000	1415	2480	176	4071
	I perioden					44 978

Dersom der drænes for 13 000 kr. med tilskud 3000 kr.:

	Indkomst	Formue	Indkomst Kommune- skat ca.	Indk. Statsskat ca.	Formue	Skat ialt ca.
1. år	25 000	50 000	2113	5520	109	7782
2.—10. år . .	15 000	50 000	1300	2230	109	3639
I perioden						40 533

Dersom der drænes udenom myndighederne:

I 10 år	16 000	50 000	1415	2480	109	4044
I perioden						40 440

Han, der dræner med tilskud, slipper altså 4445 kr. billigere i skat, end han, der sætter pengene i banken, og han får tillige 3000 kr. foræret af staten til produktivt arbejde.

Han, der bruger de 10 000 kr. til dræning, uden at skattemyndighederne opdager det, sparer altså 93 kr. i skat, men går glip af de 3000 kr. fra staten til yderligere skattefri dræning.

Hvis manden ikke har tjent så meget i årets løb, at han kan få de 3000 kr. fra til dræningen, må han optage et lån — eller formuen falder med 3000 kr. — uden at det indvirker på årets skattepligtige indtægt, og dette kan afskrives i en 10 årig periode, d. v. s. at gælden falder 300 kr. årligt i 10 år (formuefremgang), uden at formuefremgangen påvirker den skattepligtige indtægt i opadgående retning.

Hvis man altså kan befri sig for den fejlagtige forestilling, at man skal betale skat af tilskudet, vil man opdage, at den skattemæssige side af sagen ikke er så betydende, som man troede, tværtimod.

En enkelt kan måske, som ovenfor antydet, få sig til at dræne rent privat og forsøge at holde udgiften helt udenfor skattemyndighedernes viden, men for det første er det kun få svage sjæle, som på den måde vil snyde sig fra pligterne og lade andre betale skatten for sig, og for det andet medfører det jo nogen risiko, da det vel er usandsynligt, at de lokale sognerådsmedlemmer vil lukke øjnene for det og således svigte deres pligter ved ligningen.

Nogle vil måske studse og sige »det kan ikke passe, at der ikke spares mere end henholdsvis 101 og 93 kr. ved ikke at opgive det, man dræner for, og søge tilskud«.

Ganske vist kan man jo se af foranstående, at de to mænd får en ekstraskat det år, de har overskudet til at dræne for, nemlig henholdsvis $1539 \div 727 = 812$ kr. og $7782 \div 4044 = 3738$ kr., og det ser jo grimt ud, men man overser let det faktum, at der i de efterfølgende 9 år på grund af afskrivningsreglerne (der er også afskrevet $\frac{1}{10}$ det

første år) sparer henholdsvis $727 \div 648 = 79$ kr. og $4044 \div 3639 = 405$ kr. årligt, og de to ting ophæver altså praktisk talt hinanden.

Selvfølgelig skal skattens mønt betales efter de gældende regler, og der kan, sålænge de nuværende love gælder, ikke gives nogen erhvervsgruppe nogen fortrinsstilling, så foreløbig må man indstille sig på, at i al fald den drænudgift, som repræsenterer forbedringer, er skattepligtig.

Det er meget uheldigt, at det røre, der har været og desværre stadig er om spørgsmålet, har haft den virkning, at nogle landmænd afholder sig fra at udføre påkrævet dræning, og ikke mindst er det uheldigt, når det hele i virkeligheden beror på misforståelser. I sådanne tilfælde kan det være nyttigt at tænke og regne problemerne igennem, hvilket altså er forsøgt her.

Skulle ovenstående være medvirkende til at klare begreberne og give evt. tvivlende landmænd lyst til at grundforbedre og søge de tilskud, som gældende love hjemler, er hensigten nået.

Viborg, den 19. december 1952.

J. Alsted.

LITTERATUR

Den danske husmand,

af *Fridlev Skrubbeltrang*, *Det danske Forlag* (324 s., ill.).

I tilknytning til husmandsorganisationernes 50 års jubilæum i efteråret har dr. phil. Fridlev Skrubbeltrang på Det danske Forlag udsendt 1. bind om husmandsbevægelsens historie.

Det er blevet et omfangsrigt og betydeligt værk, der vil få varig værdi, selvom det med sin bredt anlagte tyngde af historiske og socialt betonede detaljer ikke kan vente at blive nogen stor salgssucces. Dette første bind over 300 tætrykte sider er ikke let læsning. Selv for den interesserede læser vil det tage tid og kræfter at nå igennem det vidtgræsende stof, men til gengæld vil den anvendte tid være tilbragt på en måde, så man, når det sidste blad vendes, vil have samme fornemmelse, som når man i skoletiden havde løst en svær og stor matematisk opgave med et tilfredsstillende og rigtigt resultat.

Man lærer meget af denne bog, udvider sin viden og får knyttet nogle tråde til fuld forståelse af visse hidtil tilslørede forhold omkring vort landbrugs socialøkonomiske struktur særlig for overgangstiden i første halvdel af forrige århundrede.

Den lærde forfatter overvælder i denne bog med sin viden. Side for side rummer stoffet historiske oplysninger, som gør, at man atter og atter siger til sig selv, at dette er historie om det levende daglige liv, om det jævne menneske, sådan som det har levet og kæmpet, stridt og svedt for det daglige brød. Det foreliggende arbejde handler formelt om husmanden,

altså om den lille jordbruger eller blot husejeren på landet, men det er blevet meget mere end det rent ensidige, som titelen kunne antyde, idet fremstillingen er så baggrundsbetonet, at man i hvert fald i størsteparten af bogen samtidig får hele det danske landbrugs historie, socialt og økonomisk, belyst.

De interessanteste to afsnit af bogen, og også de afsnit, der vil blive læst med mest opmærksomhed, er det, der handler om forholdene lige før og efter den store udstyknings tid, og det afsnit, der fortæller om de første husmandsføreres vanskeligheder, udsat som de var for politisk og økonomisk forfølgelse.

Det anføres i forbindelse med omtalen af udstykningen, at loven af 1819, der påbød, at der ved udstykning af en bondegård skulle blive en hovedparcel tilbage med et tillæg af mindst 20 tdr. land boniteret jord til taksten 24, medførte, at hedeopdyrkningen en overgang praktisk talt gik i stå over hele Jylland, idet husmændene hidtil havde været de flittigste nyopdyrkere. Den kom dog i gang igen, idet der kunne opnås bevillinger til udstykning af nyopdyrkede jorder, og det var intet særsyn, at husmænd med godt udbytte opdyrkede jorder, der før udstykningen lå hen til fattiges kreaturgræsning. »Den lyngklædte hede gav kun liden og i det gyngende kær kun usund føde. Parcellisten, som brød hede og afledede vandet, fik bedre græsgang, og den, som boede nærmere marken, kunne gøde den og oftere pløje den, avlede rug og byg, hvor kun før var havre sået, og derhos altid vægtigere korn . . . . Lykkelig derfor den jordlod, som den fattige gårdmand afhænder til parcellisten, som ej behøver så stor driftskapital, og som . . . . ved egen og kones kraft lettere kan besejre den lille jordlod, end hin gårdmand i sin større«, skrev Brinck-Seidelin ud fra sit kendskab til forholdene i Nordjylland. Han anslog den samlede nyopdyrkning i Hjørring amt til 20 000 tdr. land. I gamle selvejersogne var det meste af den rå jord forvandlet til ypperligt agerland.

Med utrættelig flid havde husmænd i Elling og tversted sogne således brugt spade og hjulbør, skriver Brinck-Seidelin i 1828, for at få de uopdyrkede »rimmer og dopper« (gammel klit og mosegrund) blandet til en jordbund, der i mange tilfælde blev så god som den bedste kálhavejord. I løbet af 12 år havde Asmus Henrik Bertelsen, der var født i Sydslesvig, på denne måde omdannet 4 tdr. land endnu før han fik en stud til hjælp. Hans bedste hjælper var dog blæsten, »Vendsyssels mægtigste fjende«. Hvis vinden blæste ad den doppe til, som husmanden netop ville til at blande, afskrællede han rimmens lyngdække, og stormen bar da det løse sand hen på doppen langt hurtigere, end *han* formåede med stud og kærre. »Sådan blandet jord må have gøde for at opvarmes, og havren, hvori han sår kløver, gøder han med aske af jord fra doppen, men først vel sammenblandet og gødet giver den ypperlig sæd, året være sig vådt eller tørt«. Hvor Bertelsen før kun holdt een ko, havde han nu fire, foruden studen og en del får. »Nu stræber denne flinke mand efter at få endnu en bølle (stud), og med glæde ser han henover de flere rimmer og dopper, som venter på hans skabende hånd«.

Brinck-Seidelins skildring viser, at der også fandtes »stridsmænd« i 1820erne. De husmænd, der ville arbejde sig frem, måtte blive slidere, og enkelte af dem blev foregangsmænd. Småbrugere, der selv dyrkede deres jord, avlede forholdsvis mange kartofler, da de på magre jydsk jord gav lige så mange fold som i øernes federe muld. I det nødens år 1826, da rugen kun gav et par fold og vårsæden endnu mindre, var kartofflens 10 à 12 fold en trøst for mange landmænd. Den tid var nu forbi, da et helt sogns gård-

mænd enedes om ikke at pløje for de husmænd, der hjalp kartoffelavlere med optagningen! I almindelighed fik optagerne hver 8. eller 9. skæppe, men under vanskelige forhold betydelig mere.

Med forfatterens skildring af de bevægede kampår, der tilspidtes efter 1844, hvor spørgsmålene om mere jord til husmændene, om endelig ordning af problemerne om hustugt, fæste og hoveri, nåede frem til at blive rent politiske, kommer der mere fart over beretningerne. Man er nu nået frem i en tid, hvor dagbladene og tidsskrifterne beskæftiger sig direkte med tingene, så kilderne flyder rigeligere. Det er den nye tid, der er i anmarch med kendte husmandsnavne som Rasmus Sørensen og Peder Hansen i spidsen, men endnu er de »folkeforførere«. Det er disse sider, der vil blive læst af de ældre indenfor husmandsbevægelsen, fordi der endnu er mange, der kan huske at have hørt om disse år, og af de unge, fordi beretningen synes fjærn og utænkelig i et demokratisk Danmark i dag.

Fridlev Skrubbeltrang vil høste megen tak og megen anerkendelse for sit arbejde, og andet bind om tiden efter 1910 vil blive ventet med utålmodighed.

H. S.

Det norske Myrselskap

50-års jubilæet i Oslo den 11. december blev en festdag, der gav store løfter for fremtiden.

Den 11. november 1902 blev Det norske Myrselskap stiftet af en kreds af patriotisk indstillede mænd, der havde indset, at det var påkrævet, at der blev gjort en indsats for at udnytte Norges naturrigdomme, bl. a. for at modvirke udvandringen. Selskabets formål var at virke for opdyrkning af moserne og at søge dem udnyttet i industriel og teknisk henseende, og formålet skulle søges fremmet ved at sprede kendskab til udnyttelsesformerne gennem foredrag, skrifter og direkte arbejde i moserne med prøvestationer, således som bl. a. Det danske Hedeselskab havde begyndt det i Danmark få år før. Selskabet fik straks tilslutning fra alle sider og kom i fortrinligt samarbejde med staten og de andre patriotisk arbejdende organisationer som Selskabet for Norges Vel og Det norske Skovselskab, således at det blev en naturlig anerkendelse af selskabets indsats, at kong Haakon i 1905 overtog protektoratet for Det norske Myrselskap.

I 1916 udskiltes en del af selskabets arbejde med den direkte opdyrkning og overlodes til selskabet »Ny Jord«, men der har fortsat været et meget intimt samarbejde, idet interesserne på mange måder er fælles.

Det har været meget store opgaver, Myrselskapet har taget op og gennemført. Det vil bedst forstås af, at man regner med, at der i hele Norge ligger ca. 3 mill. ha mose, hvoraf det skønnes at ca. 500 000 ha er egnet til opdyrkning. En mængde moser er systematisk kortlagt, og der er spredt så megen kendskab til arbejdet i moserne, at man nu næppe længere vil op-

leve at se, at moserne efter afgravning til industriel udnyttelse henligge som golde arealer, fordi der var gravet for megen tørvemasse bort, hvorved vandreservoiret forsvandt. Det er på dette område, at selskabets nuværende direktør *Aasulv Løddesøl* har indlagt sig særlig fortjeneste, da han for en del år siden tog arbejdet op med »Jordværnet«.

I årene siden 1902 er der taget ca. 120 000 ha mose ind til landbrugs-mæssige formål under selskabets medvirken.

Med de landsomfattende bemærkelsesværdige resultater, der er nået, var det naturligt, at 50-årsfesten på Grand hotel i Oslo blev en usædvanlig hyldest til selskabets virksomhed og de mænd, der har båret arbejdet frem. Kong *Haakon* og kronprins *Olav* overværede festen, og i følge med *stortingspræsidenten*, *odeltingspræsidenten* og den norske *landbrugsminister* var der repræsentanter for næsten alt, hvad der betød noget i Norge. Fra Sverige repræsenterede professor *Oswald* det svenske landbrugsakademi og statsagronom *Lundblad* Svenska Vall och Mosskulturforeningen m. fl., fra Finland mødte professor *Kivinen* for de finske søsterorganisationer, og fra Danmark kom direktør *Niels Basse* og overbragte hedeselskabets lykønskninger, idet han i sin hjertelige hyldest til Det norske Myrselskab trak sammenligninger mellem det norske selskab og Det danske Hedeselskab og takkede for samarbejdet med ideudveksling, som gensidigt havde været til stor nytte.

Under stor opmærksomhed overrakte direktør Basse hedeselskabets sølvbæger til Det norske Myrselskaps formand, statsgeolog, dr. *Gunnar Holmsen*, idet han bad Myrselskapet modtage dette, den fineste anerkendelse, som hedeselskabet råder over.

Jubilæumsdagen sluttede med en festmiddag, hvor også kronprins *Olav* deltog.

S.

Nye plantagearealer

- Nr. 3411 A. *Brinkhus plantage*, ca. 51,0 ha, Tolne sogn, Hjørring amt.
Ejer: Hjørring amtsråd, Hjørring.
Arbejdet ledes af skovrider S. Larsen.
- Nr. 3412 A. *Grevelund plantage*, ca. 11,0 ha, Vive sogn, Aalborg amt.
Ejer: Gårdejer Kristian Pedersen, Grevelund pr. Hadsund.
Arbejdet ledes af skovrider S. Lybye.
- Nr. 3413 A. *Langholm plantage*, ca. 80,3 ha, Gjerrild sogn, Randers amt. Ejer: A/S Sostrup gods, Gjerrild.
Arbejdet ledes af skovrider A. Thyssen.
- Nr. 3414 A. *Gribsdal plantage*, ca. 13,3 ha, Karup og Frederiks sogn, Viborg amt. Ejer: Gårdejer N. Philbert, Karup.
Arbejdet ledes af skovrider S. A. Christensen.

A/S TROLDHEDE PLAIDEINDUSTRI bringer hermed
fabrikkens mange leverandører rundt i de jyske plantager en tak
for samarbejdet i 1952.

Det er hedeplantagernes vækst og trivsel, der har muliggjort ud-
viklingen af den høje kvalitet, der præger de danske

Danatex træfiberplader

OG

Troldtekt træbetonplader

Pladerne fås hos tømmerhandlere

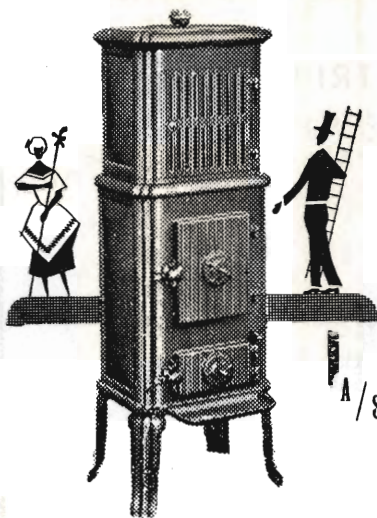
og

forhandlere af bygningsmaterialer

FABRIK

A/S TROLDHEDE PLAIDEINDUSTRI
TROLDHEDE

Fyrrer De med **TØRV?**

Der findes RIBE-
ovne til
ethvert formål

Brændekaminer,
tørveovne, brænd-
komfurer etc.

— tal med en RIBE-
forhandler — eller
skriv efter brochure.

A/S **RIBE JERNSTØBERI**

Telefon Ribe 261

Alt i cementvarer,

rør i alle gængse størrelser efter ingeniørf. normer.

Tjæreborg cementstøberi.

Hurtig levering.

Telefon 21

Reel betjening.

Landbrugslotteriet

udlodder årligt
kr. 5.485.620
Største gevinst
2 gange årligt
kr. 80.000

Røde DRÆNRØR

fra 2"-12" have
altid på lager
Forlang tilbud

»Sofienlund«

Teglværk
Telefon 10 Ulstrup

AKTIESELSKABET

SKARREHAGE MOLERVÆRK

STRYG elektrisk....

Stenstrup og Odense
teglværkers kontorer

Stenstrup - Telefon nr. 19

Prima drænrør

FORLANG
„ODIN“
ØL

FINESTE KVALITETER

AALBORG TAFTEL AKVAVIT.

Handelsbanken i Viborg

Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank

Kontortid: 9—15
Telefon 1500 (5 linier)

Kontor i Karup

Viborg Byes og Omegns Sparekasse

Telefon 1400 (3 lin.)

Sct. Mathiasgade 68
Kontortid: Kl. 9—15

Børnelammelses- og ulykkesforsikring

Den gensidige
Landbo-Sygeforening

Vesterbrogade 15
København V.
Telef. 6659 - 5974

- Nr. 3415 A. *Randsbæk plantage*, ca. 10,0 ha, Tirstrup sogn, Randers amt. Ejer: Gårdejer Axel P. Pedersen, Tirstrup mark pr. Tirstrup.
Arbejdet ledes af skovrider A. Thyssen.
- Nr. 3416 A. *Rødbjerg indhegning*, ca. 2,6 ha, Raarup sogn, Vejle amt. Ejer: Gru godsejer Orla Levy, Karlsbøl, Gramrode.
Arbejdet ledes af skovrider F. H. Aaskov.
- Nr. 3417 A. *Sønder Elkær plantage*, ca. 21,4 ha, Grene sogn, Ribe amt. Ejer: Tandlæge J. Kronborg, Kolding.
Arbejdet ledes af skovrider C. G. Bech.
- Nr. 3418 A. *Gaasdal hedeplantage*, ca. 31,1 ha, Borris sogn, Ringkøbing amt. Ejer: Foreningen »Gaasdal plantage«, formand: Aage Gaardsvig, Trolldhede.
Arbejdet ledes af skovrider A. Mørch Sørensen.
- Nr. 3419 A. *Bimbelhøj plantage*, ca. 10,0 ha, Nykirke sogn, Vejle amt. Ejer: N. Chr. Nielsen og Chr. Vestesen, Sdr. Kollemorten pr. Kollemorten.
Arbejdet ledes af skovrider A. Mørch Sørensen.
- Nr. 3420 A. *Vahr plantage*, ca. 10,7 ha, Aulum sogn, Ringkøbing amt. Ejer: Gårdejer Bertel Bærentsen, Vester Vahr, Aulum.
Arbejdet ledes af forstassistent A. Fuglsbjerg.
- Nr. 3421 A. *Sølbakke plantage*, ca. 10,2 ha, Glæsborg sogn, Randers amt. Ejer: Prokurist Dan Helles, Hornslet.
Arbejdet ledes af skovrider A. Thyssen.
- Nr. 3422 A. *Kjemslund plantage*, ca. 11,1 ha, Løgumkloster sogn, Tønder amt. Ejer: A/S Plantningsselskabet Sønderjylland, Skærbæk.
Arbejdet ledes af skovrider Kr. Fromsejer.
- Nr. 3423 A. *Galgemark plantage*, ca. 12,1 ha, Rejsby sogn, Tønder amt. Ejer: Et interessantskab, formand: skovrider Kr. Fromsejer, Skærbæk.
Arbejdet ledes af skovrider Kr. Fromsejer.
- Nr. 3424 A. *Knudbro plantage*, ca. 9,9 ha, Dover sogn, Skanderborg amt. Ejer: Fru Asta Isager, Siim pr. Ry.
Arbejdet ledes af skovrider Fr. Piper.
- Nr. 3425 A. *Helmosedal plantage*, ca. 24,2 ha, Timring sogn, Ringkøbing amt. Ejer: Købmand Gotfred Pedersen og medejere, Timring Kirkeby pr. Vildbjerg.
Arbejdet ledes af skovrider A. Mørch Sørensen.
- Nr. 3426 A. *Buhøje plantage*, ca. 27,1 ha, Svenstrup sogn, Randers amt. Ejer: Skovrider Paul Jensen, Nonneholt, Mariager.
Arbejdet ledes af skovrider S. Lybye.
- Nr. 3427 A. *Grausand plantage*, ca. 41,4 ha, Grove sogn, Ringkøbing amt. Ejer: J. Kr. Nielsen, Hem st.
Arbejdet ledes af skovrider Fr. Piper.
- Nr. 3428 A. *Sigfreds plantage*, ca. 14,1 ha, Essenbæk sogn, Randers amt. Ejer: Proprietær N. Pagter Helles, Sofiekloster pr. Volk Mølle.
Arbejdet ledes af skovrider A. Thyssen.

- Nr. 3429 A. *Andreas Uhrenholts plantage*, ca. 10,6 ha, Rostrup sogn, Aalborg amt. Ejer: Gårdejer Andreas Uhrenholt, Brøndbjerg, og Jens Chr. Uhrenholt, Volsted.
Arbejdet ledes af skovrider S. Lybye.
- Nr. 3430. *Klovborg plantage*, ca. 22,3 ha, Tyregod sogn, Vejle amt. Ejer: Fru Marie Nielsen, Klovborg, Sejrup pr. Tyregod.
Arbejdet ledes af skovrider A. Mørch Sørensen.
- Nr. 3431 A. *Hovmosen plantage*, ca. 19,3 ha, Volstrup sogn, Hjørring amt. Ejer: Garvemester Oluf Myhrmann, Sæby.
Arbejdet ledes af skovrider S. Larsen.
- Nr. 3432 A. *Højmosegaard plantage*, ca. 14,3 ha, Vorbasse sogn, Ribe amt. Ejer: Tørvefabrikant J. Rasmussen, Vorbasse.
Arbejdet ledes af skovrider C. G. Bech.
- Nr. 3433 A. *Helgenæs præstegårds plantage*, ca. 8,0 ha, Helgenæs sogn, Randers amt. Ejer: Helgenæs præsteembede pr. Knebel.
Arbejdet ledes af skovrider A. Thyssen.
- Nr. 3434 A. *Høstrup plantage*, ca. 28,8 ha, Haderup sogn, Ringkøbing amt. Ejer: Gårdejer Søren Lund Jensen, Høstrup pr. Skive.
Arbejdet ledes af skovrider Fr. Piper.
- Nr. 3435 A. *Stenderup Nørreskov plantage*, ca. 10,8 ha, Ansager sogn, Ribe amt. Ejer: Gårdejer Karl Engelbrecht Christiansen, Horsbøl, Grindsted.
Arbejdet ledes af skovrider F. H. Aaskov.
- Nr. 3436 A. *Kongshøj plantage*, ca. 15,4 ha, Grene sogn, Ribe amt. Ejer: Bagemester P. J. Pedersen, Kærbølling pr. Bredsten.
Arbejdet ledes af skovrider C. G. Bech.
- Nr. 3437 A. *Gerds plantage*, ca. 77,4 ha, Skarrild sogn, Ringkøbing amt. Ejer: Civilingeniør P. Kern-Jespersen, Ryvangs Allé 28, Hellerup.
Arbejdet ledes af skovrider A. Mørch Sørensen.
- Nr. 3438 A. *Sønderhøj plantage*, ca. 18,4 ha, Thyregod sogn, Vejle amt. Ejer: Gårdejer Elmer Krusborg, Sejrup, Thyregod.
Arbejdet ledes af skovrider A. Mørch Sørensen.
- Nr. 3439 A. *D. D. T. plantagen*, ca. 25,0 ha, Højrup og Spandet sogne, Tønder amt. Ejer: A/S Københavns plantageselskab, København.
Arbejdet ledes af skovrider Kr. Fromsejer.
- Nr. 3440 A. *Stævningen plantage*, ca. 45,0 ha, Kværndrup sogn, Svendborg amt. Ejer: Hofjægermester, greve Gregers Ahlefeldt Laurvig Bille, Fjellebro pr. Rudme.
Arbejdet ledes af forstassistent H. Buus-Hansen.
- Nr. 3441 A. *Sejrup Skovbanke plantage*, ca. 12,7 ha, Thyregod sogn, Vejle amt. Ejer: Gårdejer Peter Søren Østergaard, Lindet pr. Vesterlund.
Arbejdet ledes af skovrider A. Mørch Sørensen.
- Nr. 3442 A. *Østerby plantage*, ca. 12,4 ha, Sdr. Omme sogn, Vejle amt. Ejer: Gårdejer Aage Pedersen, Nedergaard, Sdr. Omme.
Arbejdet ledes af skovrider F. H. Aaskov.
-

I få ord —

* *

★

Hedeselskabets forretningsførere

Da forretningsføreren for *Rinkenæs* distrikt, landmand *Gunnar Petersen*, Hovgaard, *Rinkenæs*, har ønsket at fratræde, og forretningsføreren for *Ø. Løgum* distrikt, gårdejer *Fr. Schmidt*, Genner, er afgået ved døden, er disse hverv overtaget af henholdsvis gårdejer *Valdemar Theilgaard Jørgensen*, *Rinkenæs*, og gårdbestyrer *Peder M. Schmidt*, Genner.

*

Af det landøkonomiske driftsbureaus oversigt over landbrugets driftsforhold for 1951—52, der forelå ved udgangen af 1952, fremgår det bl. a., at bruttoudbyttet er steget med 197 kr. pr. ha til 2288 kr., hvorved nettoudbyttet af den gældfri ejendom er steget med 26 kr. pr. ha til 355 kr. mod 329 kr. i 1950—51. For Nordjylland og delvis også for Vestjylland står resultatet dog ikke på højde med det øvrige land. Resultatet foreligger som gennemsnit for 1019 ejendomme blandt 11 000, hvis regnskaber har været til rådighed.

*

Godsejer *Chr. Mourier-Petersen*, Rugaard, medlem af hedeselskabets repræsentantskab, er udnævnt til høfjærgemester.

*

Tildelt sølvbægeret

Ved en sammenkomst i skovfogedboligen i Stilde plantage fik skovfoged *Peter Bejer* lige før jul overrakt hedeselskabets sølvbæger af direktør *Niels Basse*. Skovfoged Bejer, der er født i 1875, har været knyttet til Stilde plantage siden 1904, og har i denne lange årrække udført et meget trofast og dygtigt arbejde i plantningssagens tjeneste, en gerning, der, som det ved overrækkelsen fremhævedes af direktør *Basse*, afdelingsleder *B. Steenstrup*, formanden for Stilde plantage, rentier *Chr. Thygesen* og skovrider *Kelp*, gør det naturligt, at skovfoged Bejer modtager denne store anerkendelse.

*

Efter ansøgning har skovrider ved hedeselskabet *Vilhelm Nielsen*, Krunderup, fået bevilget sygeorlov i et ½ år (fra 1. januar). Forstfuldmægtig *Knud Hansen*, Broagervej 45, Holstebro, er konstitueret i stillingen.

*

Skovrider *Bavngaard*, Gatten, er blevet udnævnt til Ridder af Dannebrog.

*

Danmark er ikke noget helt vildtfattigt land. Statistisk Aarvog fortæller således, at der i 1950 er skudt ialt 2,1 mill. stk. vildt, fordelt bl. a. med 400 000 harer, 390 000 agerhøns, 360 000 fasaner, 488 000 ænder, 18 600 stk. råvildt, 29 000 ræve og — 842 urfugle. Af krager er der skudt 169 000 stk.

*

Medlem af plantningsforeningen i 60 år

Holstebro plantningsforening skiftede på sin generalforsamling den 12. december formand, idet skovrider *V. Nielsen*, Krunderup, efter at have været formand siden 1922, ønskede at blive afløst. I hans sted valgtes gdr. *Laurids Vestergaard*, Tvis. Den 93-årige *Niels Offersen* ønskede heller ikke genvalg og afløstes af gdr. *Chr. Jensen*, Sdr. Thyrgaard, Vinding. *Niels Of-*

fersen var med til at stifte foreningen i 1892 og har været bestyrelsesmedlem i de sidste 40 år.

Foreningen havde i det forløbne år til 99 medlemmer udleveret 130 600 nåletræer og 37 300 løvtræer.

*

Svenska Skogsvårdsföreningens hidtidige direktør *Folke Stålfelt* fratræder 1. januar, idet han fra dette tidspunkt tiltræder stillingen som administrerende direktør for Sveriges Skovejerforbund.

Svenska Skogsvårdsföreningen har antaget jægmästar *Hans Hedlund* som Folke Stålfeldts afløser som direktør i foreningen.

*

Hedeselskabets første år

I anledning af, at hedeselskabet har besluttet at aflevere en del ældre arkivalier til Erhvervsarkivet, har disse ting været gennemgået, og adskillige oplysende enkeltheder om hedeselskabets beskedne start dukker op blandt de gamle papirer.

Som bekendt stiftedes hedeselskabet den 28. marts 1866. Forud har der været en gæld på 15 rigsdaler til porto o. l., og af den første kassebogs indtægtsside fremgår det, at der ingen indtægt har været før den 4. maj, hvor E. Dalgas låner selskabet 200 rigsdaler, og også indtægtspost nr. 2 er et lån hos Dalgas på yderligere 250 rigsdaler, som først tilbagebetales i november måned. Først den 28. juni noteres de første reelle indtægter, nemlig fra jægermester Klüver, Silkeborg, der indmelder 6 medlemmer og indbetaler kontingent 108 rigsdaler. Disse 6 første medlemmer er generalkonsul Pontoppidan, Hamborg (50 rigsdaler), justitsråd Holst, Horsens (2), Jørgen Barner til Daugaard (2), jægermester Neergaard til Aakjær (2), proprietær Ingversen, Viuf (2) og jægermester Benzon til Benzon (50).

Den første kontormedhjælper, Gravesens løn er anført med — 10 rigsdaler pr. måned. At det ikke er store beløb, det i det hele drejede sig om i det første år, fremgår af, at udgiften ved afslutningen balancerede med 2973 rigsdaler og udviste en kassebeholdning på 183 rigsdaler, medens der stod 1750 rigsdaler i Aarhus sparekasse. De vigtigste indtægtsposter havde været 400 rigsdaler fra kongen, 500 rigsdaler fra grev Wedell, Wedellsborg, og 600 rigsdaler fra indenrigsministeriet.

De første plantepriser, der nævnes, omfatter 25 000 pinus imops (bjergfyr) leveret fra Thisted klitplantage for 50 rigsdaler og 10 000 østrigske fyr fra Husby plantage for 20 rigsdaler.

*

Duedal og omegns mergelselskab ved Frejlev, der nu har afsluttet sin virksomhed, har skænket restbeløbet, der fremkom efter afviklingen, ialt 160,00 kr. til hedeselskabet.

*

I august omtaltes i tidsskriftet, at Holbækegnens mergelselskab under afvikling, efter at det i 1937 havde afsluttet udkørslen af mergel, havde skænket hedeselskabet 10 000 kr. til støtte for hedeselskabets forsknings- og forsøgsvirksomhed. Efter at mergelselskabets regnskab er blevet endelig afviklet, er den store gave nu blevet suppleret med et restbeløb på 1979 kr. 19 øre.

*

Det mangeårige arbejde med den islandske skovsag, der indledes omkring århundredskiftet med den senere direktør *Chr. E. Flensborgs* igennem flere år gennemførte sommerrejser til Island og hans forsøgsplantninger deroppe, som banede vej for videreudførelse af arbejdet, er nu trådt ind i en ny fase. F. A. O. har interesseret sig positivt for Islands skovsag, og der er nu planlagt en omfattende indsats med anvendelse af træfrø fra Alaska, hvis træarter, man mener har særlige betingelser for at udvikle sig heldigt i det islandske klima, der meget minder om Alaskas. Disse planer er dog kun en

fortsættelse af de grundlæggende og værdifulde undersøgelser og forsøg som Islands skovdirektor *Bjarnason* gennem en lang årrække har foretaget, bl. a. med gentagne studierejser til Alaska og Canada.

*

Den jydsk teglværksindustri

har undergået en væsentlig udvikling siden professor Otto Bache omkring 1870 maalede hosstående billede. Han kaldte billedet: »Æltevogn ved et jydsk Teglværk«, og det er malet med al den omhyggelige sans for detaljer, som

netop præger Otto Baches mange store kompositioner. Der bliver derfor altid interessante historiske og topografiske enkeltheder at lægge mærke til i disse billeder fra en allerede svunden tid. Læg således på dette billede mærke til, at studens klove er fri for ler fra æltegraven, fordi dyret hele tiden går i den samme ring udenfor æltegraven, medens kusken på vognen ved at dreje på spillet i vognen kan forandre vognens plads under æltningen, idet vognstangen derved forskydes på den akse, hvorpå studen trækker. Den store tørrelades bærende bjælker i tagkanten er også ganske ejendommelige.

Den moderne maskinæltning af leret er allerede af så gammel dato, at der næppe er nogen nulevende, der husker et interiør som ovenstående. Billedet hænger på Statens Museum for Kunst, og menes malet på Aarhus-egnen.

*

Læplantningsudvalget for Hjørring amt har i år tildelt elitepræmien og amtspræmien for fortrinlig og mønstergyldig læplantning henholdsvis til gdr. *Kjeldsen*, Thomasdal, Sdr. Harritslev, og gdr. *Karl Bertelsen*, Bakkegaarden, Melholt.

Uddelingen fandt sted ved en festlig sammenkomst i Hjørring, og overrækkelsen af de to store sølvbægre foretoges af udvalgets formand, *Jens Libak Hansen*, Taars.

*

Fra hedeselskabets grundforbedringsvirksomhed

Hedeselskabets mose- og engafdeling har i november måned 1952 fuldført 226 dræningsarbejder omfattende 980 ha til ialt 1 397 375 kr., 11 vandløbsreguleringer med 184 ha til ialt 109 405 kr., 3 opdyrkningsarbejder med 17 ha til alt 20 625 kr., 1 kalknings- og merglingsarbejde med 5 ha til ialt 2560 kr. 29 sager af forskellig art med 1 ha til ialt 12 235 kr., eller ialt 270 forskellige arbejder omfattende 1187 ha til ialt 1 542 200 kr.

I samme måned er der ved samtlige distrikter færdigprojekteret og tilstillet rekvirenterne 325 forskellige planer omfattende 1590 ha til ialt 2 446 120 kr.

C. V. S. L.

*

Borris plantage, hvis formand er *J. Thomas Jensen*, Ahler Østergaard, giver i år 5 % i udbytte.

*

Gedsted plantningsforening har i 1952 fordelt 91 000 nåletræer og 32 000 løvtræer til 174 modtagere. Det er 10 000 flere planter end året før.

— *Løgstør plantningsforening* holdt den 12. december generalforsamling i Løgstør. Det oplystes, at foreningen havde udleveret 148 000 nåletræer og 55 000 løvtræer. Skovrider *Bavngaard* redegjorde for plantepriser og forsøgsplantagen i Trend, og sekretær *Skodshøj*, Viborg, viste læplantningsfilmen.

— *Brønderslev og omegns plantningsforening*, hvis formand er gdr. *Holger Dahl*, Ø. Brønderslev, har udleveret 22 000 nåletræer og 29 000 løvtræer i 1952. Foreningen har planer om at yde et vist tilskud til beskæring og klipning af læhegn.

— *Aalborg og Nibe med omegns plantningsforening* har i det forløbne år uddelt 83 000 nåletræer og 37 000 løvtræer. Det ophævede Sundby-Hvorup læplantningslaug har skænket foreningen en rest-kassebeholdning på 234 kr.

*

Den norske tørveproduktion i 1952

er gået en smule frem fra 1951, nemlig ca. 5 % til 1,11 mill. m³, hvad der dog kun svarer til 76 % af den beregnede normale produktion. Af produktionen er kun 28 000 m³ maskintørv eller briketter. Omregner man produktionen til kul, idet 8 m³ skæretørv eller 6 m³ maskintørv sættes lig med 1 ton kul, svarer den producerede tørvemængde til 140 000 tons kul eller i penge til en sparet import på 20 mill. kr. De norske producenter har arbejdet med en statsgaranti, således at tørvne kunne forlanges overtaget af staten til en pris, der lå 10 % under maksimalprisen.

*

Medlem af hedeselskabets repræsentantskab, direktør *la Cour*, Pindstrup, er udnævnt til Ridder af Dannebrog.

*

I visse dele af Sahara ørkenen i Nordafrika har man med held fået nogle arter af Eucalyptus og Akasier til at gro, skønt der kan gå et helt år uden regn. I »Daily Telegraph« afslører en engelsk videnskabsmand årsagen. De indfødte anbringer en stor sten ved hvert eneste nyplantede træ, og under nætternes som regel meget stærke dugfald virker stenen som en kondensator, der fører dugdråberne videre ned på stenens underside, hvor der derfor altid vil råde en vis fugtighed, som det unge træs rødder kan udnytte. Det hævdes, at ørkenegnens beboere har kendt og anvendt denne hemmelighed fra før Christi fødsel.

*

Effektiv

DESINFEKTION

af

Malkemaskiner . Spande
Kloaker . Redskaber
Rørledninger . Kærner
og Centrifuger

er den bedste Forudsætning for Fremstillingen af

første Klasses Mælk

Brug derfor dagligt

● **»CHL« CHLORAMIN** ●

CHR. HANSEN'S LABORATORIUM A/S

Sct. Annæ Plads 3 . København K.

Skovarbejderskolen

afholder i kursusæsonen 1952-53
seks kursus.

Kursus nr

- 5) 2. februar til 27. februar 1953
6) 3. marts til 28. marts 1953

Ansøgning om optagelse på kursus
indsendes til skovarbejderskolen,
Kage rup St. Ansøgningskemaer
og skoleplan fås ved henvendelse
hertil.

Vestjysk Trælasthandel

Varde

Betonvarefabrik

H. Kunøe og Aage Pedersen

Varde . Tlf. 519 - 520

Landbrugsrør

(drænrør)

efter Ingf. normer.

FORLANG TILBUD

PALUDANS PLANTESKOLE

--- KLARSKOV ---
130 tdr. land

Skovplanter, hæk- og
hegnplanter, allétrær

Forlang prislister

TELEFON KLARSKOV NR. 9

Herning Hede- & Discontobank

10-12 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ -5
Telefon 5 . 273 . 720

Kjellerup Betonvarefabrik

ved I. T. Birk .: Telefon 45 Kjellerup
Efter kl. 17: Rødkjærsbro telefon 14

FØRER KUN $\triangle$ MÆRKEDE VARER

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres

FORLANG TILBUD

Nordjysk Andels- Fjerkræslagteri

RANDERS - Telf. 5053

Producenternes
eget slagteri

Intet solidarisk ansvar
Se efter vor notering i
dagbladene hver mandag

Aktieselskabet

L. Hammerich & Co.

Specialforretning i bygningsartikler

Grundlagt 1854 . Tlf. 7050 (3 linjer)

Aarhus

Alt i prima røde drænrør.

Silkeborg, Herning og omliggende
teglværkers salgskontor

Torvet 6, Silkeborg

Telefon 1200

repræsenterende følgende værker:

A/S Lysbro Teglværker.
De Forenede Teglværker,
Lysbro.
Bøgild Teglværk, Lysbro.
Vinderslevgaard Teglværk.
Paarup Teglværk.

Bjødstrup Teglværk.
Gjern Teglværk.
Visgaard Teglværk.
Højriis Teglværk, Ikast.
De Forenede Midtjydske
Teglværker, Herning.

Kloakrør — Landbrugsrør
Monierrør — Spidsbundsør

Mærket $\triangle$ 33, leveres overalt

Hovedkontor tlf. Ringsted 468

Fabrik: Hedehusene, telef. 18

— Birkerød — 468

Ringsted Cementvarefabrik og Tømmerhandel A/S

SPRIT
til teknisk Anvendelse.

ANVEND TØRVESTRØELSE VED DRÆNING . . .

På jorder med finsandet undergrund kan en tilsanding af drænrørene forebygges ved anbringelse af et lag tørvestrøelse (»hundekød«) omkring stødfugerne.

Spørg hedeselskabet

A/S Fiskbæk Briketfabrik

Herborg 12

Brostrøms

Planteskole

VIBORG
ved C. Nielsen
Telefon 42

leverer alle planter for
HAVE, MARK og SKOV
Hårdføre og veldrevne arter
for ethvert formål

Brug **RANDERS
REB**

Hulkjærhus Planteskole

RØDKJÆRSBRO
Telefon Ans 25

Planter til skove,
læhegn og haver

FRØKONTORET

(for undersøgt markfrø)

— Grundlagt 1887 —

KOLDING

Telefon 43

Alle arter jordbrugskalk -

SKANDINAVISK KALK & KRIDT 1/2,

Hasseris - Aalborg telefon 9253 - Alba 10650

Værket telefon Sdr. Tranders 110

RESENBRO

CEMENTSTØBERI

v/ ingeniør C. G. Madsen
Telefon 34

Prima betonrør efter dansk
ingeniørforenings normer

Mrk. Δ i alle gangbare dimen-
sioner fra 10-60 cm såvel med
som uden muffe

LOMBOR'S PLANTESKOLE
Told 101 / BRANHØJ - AALBORG / TEL. 999

Katalog sendes
gratis paa
Forlangende

L. KRISTENSEN

REMINGTON OG REMTOR
SKRIVEMASKINER

DANMARKS ÆLDSTE
SKRIVEMASKINE-FIRMA

FREDERIKSBERGGADE 1 A
KØBENHAVN K.

A/S Skive Markfrøkontor

Grundlagt 1896
Telefon 94 Skive

FRØAVL . FRØHANDEL

Varde Bank

Esbjerg afdeling

Kongensgade 62
og fiskerihavnen

Sophus Berendsen A/S

V. Farimagsgade 41 . København V.

Store Torv 10 . Aarhus

ALT I ENTREPRENORMATERIEL

Leverandør til hedeselskabet

Rødkjærsbro Cementvarefabrik

ved I. T. Birk . . . . . Telef. Rødkjærsbro 14

FØRER KUN Δ MÆRKEDE VARER

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres

Forlang tilbud

Trifolium Frø

KØBENHAVN

RANDERS

Midtjydske Teglværkers Salgskontor S. m. b. A.

TELEFON SKIVE 1090

Alle størrelser i drænrør leveres

TELEFON VIBORG 1330

Nivaagaard Teglværk

Nivaa telefon nr. 9

DRÆNRØR . MURSTEN . TAGSTEN

Tårnsilosten
Drænrør
Baumadæk
Tagsten
Mursten

KÄHLERS Teglværk
Korsør

H. Struers chemiske Laboratorium

Apparater
Instrumenter
Glasvarer
Kemikalier

Leverandør
til hede-
selskabets
laboratorier

AARHUS
4748

KØBENHAVN
C 1402

ODENSE
3602

Teglværkernes
SALGSKONTOR

ESBJERG
Telefon 265 . 546

Drænrør
2" - 15"
Mursten - Tagsten

Randers

MØRTELVÆRK OG
BETONRØRSFABRIK

v| Marius Ødum
Kristrup pr. Randers
Tlf. 400 Randers fri not.

Kun $\triangle$ mærkede varer føres
Største lager
Bedste kvaliteter
Forlang tilbud

Midtjydske Betonvarefabrikker

Fabrik & lager — Telf. Herning 476
Herning og Lind Telf. Lind 45
Lager af $\triangle$ mrk. betonvarer

Petersværk Betonvare-Industri

Nørresundby . Telf. 1055 (2 lin.)

Alt i betonvarer efter D. S. 400
Renseanlægget "Ringtanken" (Dansk patent nr. 59820)

Røde drænrør

indtil 16" diameter

A/S Hvorslev Teglværk
pr. Ulstrup - Telefon 67 Ulstrup

Krogsgades Cementstøberi

v| J. C. Halvorsen & sønner
Kontor:
Dannebrogsgade 22, Aarhus
Telefon 5019 . 5020

Ny fabrik i Vejlbj
Tlf. Rlisskov 9319

Alt i betonvarer D. S. 400

Aarhus Privatbank

Stiftet 1871

Aarhus: Hovedkontor
København: Nygade 1

Aktiekapital og reserver
andrer ialt ca. kr. 21.400.000,—

RØDE DRÆNRØR
føres altid på lager fra 2" til 8" - Tilbud til tjeneste
A/S GAMMELGAARD TEGLVÆRK
Telefon 187 . Skive

Stenvad Cementstøberi

Telf. 6 Stenvad

Arnold Westmark

Alle $\triangle$ mærkede rør føres
Altid leveringsdygtig

Skive Cementstøberi

KNUD ØSTERGAARD
Telefon 921

Normrør

med garantimærket $\triangle$
Imprægnering
Brøndrør

Bjerringbro Cementvarefabrik

ved Th. Petersen
Telf. 111 Bjerringbro

ALLE
 $\triangle$ **MÆRKEDE RØR**
Imprægnerede
og uimprægnerede

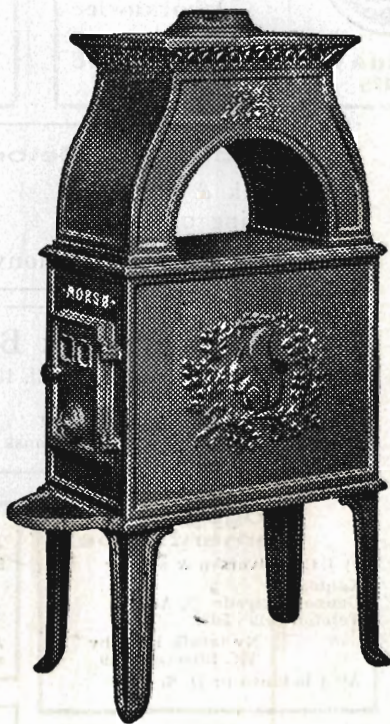
Stort lager
Altid leveringsdygtig

Sydvestjydske Teglværkers Salgskontor Ølgod

Telefon 58

Telefon 59

Marsø Støbeegods

ARTIESELSKABET
N.A. Christensen & Co.
KGL HOFLEVERANDØR
NYKØBING MORS

Redaktionsudvalg: Afdelingsleder, skovrider B. Steenstrup (formand),
forstander N. C. Nielsen og civilingeniør A. Fredborg.

Redaktør: Har. Skodshøj.

Carlo Mortensens Bogtrykkeri, Viborg